

Vluchtelingenvrouwen verzwijgen seksueel geweld

Vluchtelingenvrouwen die in het verleden te maken hebben gehad met seksueel geweld zwijgen vaak over hun ervaringen. Volgens HealthNet TPO-onderzoeker Marian Tankink wordt het zwijgen mede veroorzaakt door de asielprocedure in Nederland. Het komt niet alleen door de cultuur van hun herkomstland en de sociale groep waarin zij leven. Tankink promoveert op 9 september aan de Universiteit Leiden.

De vrouwen zijn bang dat zij worden uitgesloten door belangrijke mensen in hun leven wanneer hun ervaringen met seksueel geweld bekend worden. Daarom besluiten de vrouwen te zwijgen over hun verleden. Dit concludeert Marian Tankink uit uitgebreid onderzoek onder vluchtelingen uit Afghanistan, Bosnië-Herzegovina en Soedan. Zij bestudeerde het zwijgen van de vrouwen op individueel niveau, op groepsniveau en op het niveau van de samenleving. Tankink laat zien dat het zwijgen niet alleen het gevolg is van de schaamte- en eercultuur waaruit de vrouwen afkomstig zijn.

Ondanks de grote verschillen tussen de vrouwen, beschouwden zij zwijgen allemaal als de beste strategie om met hun verleden om te gaan. Doordat de vrouwen slachtoffer zijn geweest van seksueel geweld is hun rol als dochter, vrouw of moeder aangetast. Seksueel geweld wordt daarom ook niet zelden ingezet als wapen in oorlogssituaties. Het geweld ontwricht gezinnen en hele samenlevingen. De verhalen die vrouwen horen en de opvattingen die zij hebben meegekregen in het land van herkomst, versterken het idee dat verkrachting het begin is van het uiteenvallen van hun leven en sociale kring.

Zwijgen als beste verdediging

Omdat de vrouwen in hun nieuwe thuissituatie niet opnieuw los willen raken van hun omgeving, zwijgen ze, ook al gaat dat ten koste van hun eigen gezondheid of welzijn. Het zwijgen van vluchtelingenvrouwen over hun verleden wordt vaak gezien als psychologisch verdedigingsmechanisme. Tankink laat echter zien dat het zwijgen ook een reactie is op de onzekerheid en onvoorspelbaarheid van hun sociale omgeving.

Volgens Tankink is het belangrijk om ervaringen met seksueel geweld niet op slechts één niveau te bekijken. De complexe interactie tussen de situatie in het land van herkomst, de situatie in Nederland, de migrantengroep waarin zij terecht komen en de situatie in het gezin zorgen voor een geheel aan factoren dat bijdraagt aan het zwijgen. Tankink pleit ervoor om al in de asielprocedure rekening te houden met de situatie van deze vrouwen. Omdat veel vrouwen bang zijn dat hun verkrachtingsverleden de band met hun gezin kapot kan maken, verzwijgen zij het bij de asielaanvraag, met het risico om teruggestuurd te worden. Veel vrouwen willen wel praten, maar alleen als zij zeker weten dat dit geen gevolgen heeft voor hun sociale omgeving.

De studie van Tankink biedt aanknopingspunten voor verbetering van het welzijn van vluchtelingenvrouwen in Nederland. Hulpverleners moeten oog krijgen voor de persoonlijke relaties van de vrouwen en voor de opvattingen over het vrouw-zijn in de landen van herkomst. Het is belangrijk te begrijpen dat de keuze van de vrouwen om te zwijgen voortkomt uit zorg voor vernietiging van sociale relaties en de sociale omgeving.

Marian Tankink promoveert 9 september aan de Universiteit Leiden. Zij voerde haar onderzoek uit binnen de Vrije competitie van NWO-gebied Maatschappij- en Gedragswetenschappen. Tankink is als onderzoeker werkzaam voor HealthNet TPO, een hulporganisatie die werkt aan de wederopbouw van gezondheidszorg in conflictgebieden.

Seksueel geweld in conflictgebieden:

- Naar schatting zijn 14 miljoen vrouwen in conflictgebieden het slachtoffer geworden van oorlogsgeweld.
- 75% van de vluchtelingen in Burundi zijn seksueel misbruikt tijdens de oorlog
- 40% van de vrouwen die de oorlog in DR Congo hebben overleefd zijn verkracht
- 30% van de vrouwen in Sudan zijn meerdere keren verkracht door de Janjaweed
- 40.000 vrouwen in Bosnië zijn verkracht tijdens de burgeroorlog

Afschrikwekkende cijfers, maar ze zeggen niet alles. Seksueel geweld in oorlogsgebieden is een verborgen probleem, dat nog veel grootschaliger is dan uit de cijfers blijkt.

Over zwijgen gesproken:

- Promotiedatum: 9 september 13.45 uur Universiteit Leiden
- Promotor: prof. dr. J.M. Richters
- *Over zwijgen gesproken.*

Een medisch antropologische studie onder vluchtelingenvrouwen in Nederland, afkomstig uit Afghanistan, Bosnië-Herzegovina en Zuid-Soedan, naar het omgaan met ervaringen van aan oorlog gerelateerd seksueel geweld.

Marian Tankink, Utrecht: Pharos.

Te bestellen bij Pharos landelijk kennis- en adviescentrum vluchtelingen, nieuwkomers en gezondheid via www.pharos.nl of bestel@pharos.nl of tel: 030 234 98 00.